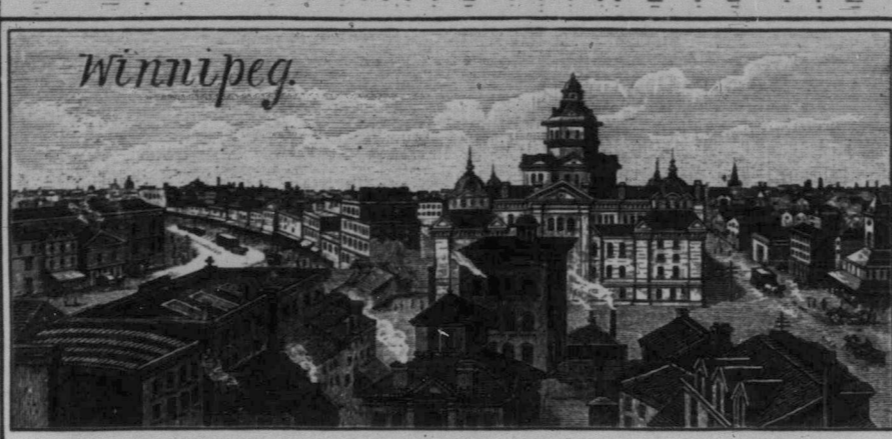

DEN SKANDINAVISKE

CANADIENSAREN.

Löp. No 7. Arg. 2.

WINNIPEG, MANITOBA, DEN 29, FEBRUARI 1888.

Lösnummer 5 Cts.

Canadas Historia.

KAPITLET I.

Första Koloniseringen af Canada.

1. AMERIKAS UPPTÄCKT.

Åran af Amerikas upptäckande tillkommer Christoffer Columbus, en genuesisk sjöfarande, som i slutet af femtonde århundradet seglade från en hamn i Spanien för att finna en vestlig kurs till Ostindien. Före Columbus tid var tillvaron af en vestlig kontinent endast en dröm, ehuru redan så tidigt som i tionde århundradet några öfvägrna forn-nordiska korsare antogs hafva färdats öfver Atlanten förbi Island och Grönland och upptäckt Newfoundland samt den nordöstra kusten af Amerika. Ar 1492 fick Columbus första gången syn på San Salvador, en af Bahama-öarne, och under senare resor undersökte han den Vestindiska Archipelagen, Mexikanska viken och kusten af fasta landet. Utseendet på en stor del af den amerikanska kontinenten, vid denna tid, var ej olit det af Britannien, då Cesar landade på dess kust. Den var bevärd med tät skogar, i hvilka små ströfvade vilda djur och icke mindre vilda, fiendtliga folkstammar. De senare gaf Columbus namnet Indianer i tron att han hade anländt till Ostindien, som då ansågs för ett land af fabelaktig rikedom. Ryktet om Columbus' bedrifter upprörde hela Europa och eggade andra äventyrslystna själar att begifva sig på upptäcktsresor. En af dem, vid namn Amerigo Vespucci, en infödd florentinare, följde i spåren af Columbus och lyckades, ehuru orättvist, att gifva sitt namn åt kontinenten. Imellertid hade Henrik VII af England understödt Cabots, fader och son, att utrusta två expeditioner från Bristol för att undersöka kusterna af den "Nya Verlden". Resultatet af dessa företag blef upptäckten af Newfoundland och Labrador samt Englands anspråk på besittningen af största delen af den nordamerikanska kontinenten. Vid denna tid uppträdde äfven Frankrike på arenan för nyverldsupptäckt, ty år 1524 seglade Verrazzari till östra kusten af Amerika och kallade den Nya Frankrike till franska konungens ära. Tio år senare hade sjöväsendets företagsamhet uppdagat den praktfulla St. Lawrencefloden och östra delen af den vidlyftiga landsträckan, som vi nu benämna Canada.

2. JACQUES CARTIER.

År 1534 sände Francis I af Frankrike, Jacques Cartier, en bekyrdad sjökapten, från St. Malo, att fullfölja undersökningen af den nordöstra kusten af Amerika. Cartier seglade till Newfoundland och anland till Belle Isle, befann sig i St. Lawrence bukten. Efter sin landstigning vid Gaspé uppreste han ett kors bärande franska vapnet, såsom tecken att han

tagit landet i besittning för konungens af Frankrike räkning. Följande år återvände Cartier till landet och upplyst genom Indianerne om en stor flod, som rann igenom Canada, beslöt han att undersöka densamma. Anland till bukten på St. Lawrence-dagen år 1535, benämde han denna, äfvensom floden, hvilken han just var i begrepp att befara, till minne af detta skyddshelgon. I September anlande han till udden, som senare fick namn af Cape Diamond och indianska byn Stadacona i närheten af nuvarande citadellet och staden Quebec. Fortsättande sin färd, anlande Cartier till Hochelaga, en på pålverk uppförd vid foten af ett skogbevuxet berg. Detta kallade han "Mount Royal", hvarifrån det nuvarande Montreal fått sitt namn. Efter en kort vistelse återvände Cartier till Stadacona, hvarst han och hans besättning öfvervintade. Påföljande vår återvände han till Frankrike och måste vänta i sex år, innan han fick tillstånd att åter sätta segel mot den nyfunna kontinenten. 1541 utnämnde Francis I en viss Sieur De Roberval till vicekonung af Canada och uppdrog åt honom att, biträdd af Cartier, grundlägga en fransk koloni i landet och öppna handel. Olyckligtvis blef både Cartiers och Robervals expeditioner utan önskvärdt resultat och Frankrike upphörde för en tid att tulla om fäktet med ett vidt folk och en arktisk vinter.

3. DE INDIANSKA STAMMARNE I CANADA.

De infödda racerna i Canada härstamma från Alouquin och Huron. Under en tidigare period synas Iroquois hafva varit förenade med Hurons, ty båda stammarna hafva befunnits tillhöra samma släkte. Historien känner dem för århundraden tillbaka endast som grymna, hätska och obarmhertiga motståndare. Alouquins ursprungliga hemvist var trakten emellan Lake Superior och Hudson Bay, ehuru spridda familjer af denna stam uppehöll sig utmed St. Lawrence flodens stränder till Atlanten. Huron's dergmot bebodde ursprungligen den trakt som sträcker sig i nordostlig riktning från mynningen af Ottawa floden till insjön som bär deras namn. — Inom historiens tidevarf bildade emellertid nybyggen på halvon Matchedash emellan Lake Simcoe och Georgian Bay. Iroquois eller de femstammiga Indianerna, som de i äldre tider kallades, bosatte sig efter sin skiljemess från Huron's, i vstra delen af nuvarande staten New York, hvarifrån de i nära två århundraden, genom ouppörliga mordiska anfäll, oroad den franska kolonien och de med den allierade Huron's. Bland sådana vildar — de röde männen på den amerikanska kontinenten — hade fransmännen kommit. Krig och jagt voro deras hufvudsakligaste sysselsättning; de förföljde vilbräcket genom de dystra skogarna, hvilka betäckte landet, och riktade kolonien med den rika pels-

varuhandeln. För idkande af denna handel söka dessa "skogens barn" utomordentligt lampliga. Deras sinnelag och instinkt syntes vara öfvade till sin skarpaste spets, under det stamkrig hade vant dem vid möder och utveckling hos dem den högsta fullkomlighet af tålmod och klag.

4. CHAMPLAIN.

Från tiden för Cartiers och Robervals expeditioner förfölde nära femtio år, innan Frankrike förnyade sina försök att kolonisera Nya Verlden. Omkr. 1598 började den lömande pelsvaruhandeln att uppträda af Henrik IV af Frankrike, som, under de korta uppehållen mellan religiösa krig, vände sin uppmärksamhet på kolonisering och handel. Ar 1603 gjorde Samuel De Champlain, en fransk sjöofficer af utmärkt karaktärsfästhet och äfventyrlig naturdrift, sin första resa till Canada i sällskap med Pontgrave, en köpman från St. Malo, hvilka tillsammans framträdde uppåt St. Lawrence-floden så långt som till forsens utanför Montreal, hvilken Champlain benämde Lachine (à la Chine) i den tron, att han nu funnit en sjöväg till China.

Ar 1608 anlade han i Stadacona en bestämd handelsplats för det handelskompani, i hvars tjänst han hade ankommit till landet. Champlain medförde, ibland andra kolonister, en mängd handverkare, hvilka på den praktfulla udden af Quebec uppförde en fästning, som skulle blifva en tillflyktsort för den svårt hotade lilla europeiska kolonien och hvilken för en lång tid var medelpunkten för franskt inflytande och herravälde i den Nya Verlden. Efter att i Quebec hafva upprättat detta ofullkomliga fäste, begaf sig Champlain att undersöka andra delar af landet. Under denna färd kom han olyckligtvis i kollision med Iroquois, hvilka voro bittra fiender till Alouquin's och Huron's. Fortsättande uppåt St. Lawrence floden mötte han några krigare af den senare stammen, hvilka lofvade att understödja honom i hans forskningar och handla med hans folk om han ville hjälpa dem i deras strider med Iroquois, hvartil han obetänksamt nog samtyckte. Anland till Richelieu-floden, upptäckte han den sjön, som numera bär hans namn.

Här eller rättare i närheten af St. George, hade Champlain och hans mörkbyrde bundsförvandter den första sammardrabbningen med Iroquois och var tvungen att bevitna de sedvanliga vederstyggeligheterna, som förförades af den ena Indian-stammen mot den andra. Några år senare (1615) förenades han sig med en krigstrupp af Huron's, hos hvilka han aflade ett besök i deras hemvist vid Georgian Bay och tillsammans med dem hade han en annan sammardrabbning med Iroquois. Detta andra fiendtliga tilltåg å Champlains sida hade ganska allvarsamma följder för fransmännen, emedan det föranledde Iroquois att alliera sig med engelsmännen vid

kusten och att, tillsammans med dem, under många år oroa den nybildade franska kolonien. Men dess följder voro ännu mera ödesdigra, ty att det lärde Indianerna i handterandet af eldvapen, och genom att sätta i händerna på infödingarne ett nytt och förödelbringande vapen tillfredsställa deras blodtörst.

5. HUNDRAMANNA-ASSOCIATIONEN.

Tafan emellan åtskilliga handelskompanier och den stridiga franska kolonialpolitiken fördröjde i högsta grad koloniseringen och var till stort hinder för Champlain. Ar 1627 återkallade kardinal Richelieu, Louis XIII's premierminister, de gamla handelsprivilegierna och stiftade Hundramanna-Associationen samt gaf den rättighet att idka handel öfver hela Nya Frankrike, från Florida till Hudson Bay. Enligt vilkoren i privilegiebrevet skulle Associationen hafva utslutande rättighet att drifva pelsvaruhandeln och kontrollera såväl kust- som insjöfisket samt all annan handel med de franska kolonierna i landet. I ersättning för detta monopol åtog sig kompaniet att införa handverkare och köpman till kolonien, att inom viss utsatt tid bosätta sex tusen nybyggare och föranstalta om underhåll för ett visst antal katolska prester. Vid samma tid utnämnde konungen af Frankrike Champlain till guvernör. Till all olycka för kolonien blefvo dess skenbart ljusa utsigter förstörda genom utbrottet af ett krig emellan Frankrike och England och utrustningen af en engelsk expedition under Sir David Kirke för att intaga Quebec och hålla landet i besittning. Kirke uppträdde tre nio gånger utanför Quebec och den senare gången, år 1629, tvingade han Champlain att öfvergifva detta fäste och med detsamma hela landområdet — Nya Frankrike. Engelsmännen höllo landet i tre års tid, då till stor glädje för Champlain, detsamma återföll till Frankrike genom öfverenskomsten i St. Germaine-En-Lye. Efter att åter hafva blifvit herre öfver kolonien fördrubblade Champlain sina bemödanden att på varaktigt grund befästa franskt herravälde i Nya Verlden och försöka lugna de fruktade Iroquois samt att ibland de fredliga stammarna införa den kristliga religionen. Men på juldagen 1635 blef detta viktiga arbete afbrutet genom Champlains död och kolonien saknade länge sin grundläggare och högsinta styresman.

(Forts.)

Allmänna Nyheter.

Svensken Fred Wretmark, som förra vintern var bokhållare hos hr C. K. Hendrickson i Port Arthur, begick nyligen självmord i Duluth genom att skjuta sig genom hufvudet. Orsaken till självmordet lär hafva varit en ung flicka, som öfvergifvit honom.

Skandinaviska National-Föreningen i Ottawa firade nyligen sin första allmänna fest. Ottawa Free Press omnämner densamma såsom mycket lyckad i alla afseenden. Bland deltagande i programmet nämnas särskildt föreningens ordförande herr Alf. Åkerlindh, som inledde festen med ett anslående tal, miss Hildue Janason, som utförde flera nationalsånger förtylltfullt, herrar Fred Meyer och Axel Åkerlindh likaledes sång. — Föreningen, fastän ännu ung, har gått kraftigt framåt och skall utan tvivel blifva af stor nytta för skandinaverna i Ottawa stad och omkrets.

Herr Gösta Axelsson, som förlidet år var bosatt i Winnipeg, men numera är redaktör och manager för svenska tidningen "Brudkronan" i Minneapolis, omnämnes mycket fördelaktigt i ett nummer af Minneapolis, "Evening Journal." Vid en nyligen afhållen skandinavisk godtemplarfest derstädes företogs röstning för hvem som var den mest populära godtemplaren. Bland 10 kandidater föreslagna, intog hr Axelsson andra rummet med 139 röster. Detta utvisar, att "Gösta" fått god namn om sig bland sina landsmän.

AMERIKA.

Reading-strejken. Underhandlingar hafva inleddts mellan Reading-bolaget, Pa., och kommitterade från Knights of Labor föreningen; med resultat, att i Måndags arbetet återupptogs inom en del af bolagets kolgrufvor. Förvecklingarne lära dock ej ännu vara på långt när bilagda mellan arbetstgifvarne och arbetarne. Man beräknar, att strejken till dato kostat deri invecklade omkring fyra mill. dollars.

Hedrad landsman. Hr A. W. Nibelius, superintendent af "Forte Powder Works, hvars hem är i Clarendon, N. J., har i dagarne blifvit invald som medlem af "American Chemical Society. Som sällskapet består af ledande kemister i Förenta Staterna, anses ledamotkap af samma förening som en stor hed.

General Sheridan har förklarad, att han ej vill mottaga utnämningen till presidentkandidat, äfven om den erbjudes honom vid republikanernes nationella konvention. Generalen är mycket förståndig. Han vet nog, att republikanerne ej ha de ringaste utsigt att välja nästa president. Den republikanska tidningspressen har alltid skrikit om den "tomma ära," som vederfäres den man, hvilken nomineras af prohibitionisterna till ett embete. Vi tro, att det skall visa sig vid stundande presidentval, att åran för den republikanska kandidaten blir lika tom.